

Vesthimmerlands
Kommune

Tilsynsrapport 2023

Privatinstitutioner

Dokumentinformation: Kommunal tilsynsrapport

Version: 1.0

Forfatter: Susanne Skaanning, Certificeret KIDS observatør og cand.pæd.psyk.

Indholdsfortegnelse

Om rapporten	4
KIDS som redskab	5
Opbygningen af KIDS	5
Kvalitetsvurdering og scoring	6
Undersøgelsens samlede resultater	6
Udviklingsområderne	7
1. Fysiske omgivelser	7
2. Relationer	9
3. Leg og aktivitet	10
4. Socio-emotionel udvikling	12
5. Demokrati og deltagelse	13
Afrunding	13
Anbefalinger	14
1. Leg og aktivitet	14
2. Demokrati og deltagelse	14
3. Relationer	14
4. Fysiske omgivelser	14
5. Socio-emotionel udvikling	15

Om rapporten

Denne rapport er skrevet på baggrund af uanmeldte tilsynsbesøg i Vesthimmerlands Kommunes privatinstitutioner i december 2023. Hvert besøg har bestået af syv timers observation og evaluering med KIDS-materialet af de tre overordnede og to specifikke udviklingsområder i KIDS: relationer, leg & aktivitet, fysiske rammer, socio-emotionel udvikling og demokrati & deltagelse.

Efter hvert besøg er der udarbejdet individuelle rapporter, som er opdelt i en kvalitativ og en kvantitativ del, der refererer til hinanden. Den kvalitative del af rapporten udgør kommunens tilsynsrapport, der offentliggøres på daginstitutionens hjemmeside.

Tilsynet har (udover at fungere som lovpligtigt tilsyn) været udviklingsorienteret. Det betyder, at den samlede rapport – kort efter hvert tilsynsbesøg – er blevet anvendt som afsæt for et feedbackmøde med den tilsynsførende kvalitetskonsulent, ledelsen og kommunens pædagogiske konsulent. På mødet er der blevet redegjort for rapportens indhold og efterfølgende er spørgsmål til undersøgelsen blevet afklaret. Gruppen har herefter haft fælles faglige refleksioner over mulige indsatser i forhold til kvalitetsudviklingen i den enkelte daginstitution.

Formålet har været at nå frem til relevante udviklings- og handleområder, som ledelsen efterfølgende har kunnet drøfte med institutionens personale og bestyrelse. Denne fremgangsmåde skal sikre, at alle relevante voksne modtager nødvendig information, har faglige refleksioner og mulighed for at arbejde ud fra en fælles forståelse i det videre udviklingsarbejde.

Inden for flere af de områder, som undersøges i denne rapport, anbefales det, at det gode arbejde fortsættes, men ligesom i alle andre kommuner har privatinstitutionerne i Vesthimmerlands Kommune selvfølgelig også potentiale for udvikling. Begge aspekter af kvalitetsudviklingen er med i denne rapport, som afsluttes med forslag til områder, hvor man med fordel kan sætte ind i det videre arbejde med den pædagogiske kvalitet.

Rapporten er udarbejdet af kvalitets-konsulent og projektleder Susanne Skaanning fra RELATE (susanne@relate.nu).

KIDS som redskab

Evalueringen er lavet med udgangspunkt i "KIDS – Kvalitetsudvikling i daginstitutioner". Redskabet er danskudviklet og bruges til at evaluere og udvikle den pædagogiske kvalitet. KIDS er baseret på forskning i pædagogisk kvalitet og udviklingspsykologisk viden om, hvordan børn bedst trives, udvikles og lærer. KIDS er udarbejdet af professor, cand.pæd.psych., autoriseret psykolog Charlotte Ringsmose og lektor cand.psych., autoriseret psykolog og specialist i børnepsykologi Grethe Kragh-Müller i samarbejde med Slagelse Kommune og Aarhus Universitet.

Pædagogisk kvalitet defineres i KIDS ud fra børnenes muligheder for både at leve et godt børneliv og at udvikle de færdigheder og kompetencer, der skal til for at kunne begå sig i et moderne samfund. I KIDS vurderer man altså ikke børnene – men børnenes muligheder for trivsel, læring og udvikling i den sammenhæng, de befinder sig i.

KIDS anvender anerkendte standarder for målekvalitet, hvilket omhandler vurdering af gennemsigthed, pålidelighed og gyldighed. Det er dokumenteret i samarbejde med professor i psykometri William Boone, at redskabet måler præcist og måler dét, som det angiver at måle – her læringsmiljøets kvalitet på udvalgte parametre, som beskrives i det følgende.

Opbygningen af KIDS

KIDS er bygget op, så man vurderer kvaliteten i forhold til en række udsagn placeret inden for ni områder (tre i den yderste ring, og seks i den inderste ring). Under observationen vurderes der ud fra det faktiske antal observerede handlinger – og ikke ud fra målbeskrivelser eller hensigter. På den måde kan KIDS-resultatet hjælpe med at skelne mellem hensigter og konkret praksis.

Områderne i den yderste ring afspejler det, som forskning viser er de vigtigste og mest grundlæggende kontekster for et barns udvikling og dermed for den pædagogiske kvalitet: relationer, fysiske omgivelser og lege- og aktivitetsmuligheder. Den inderste ring i KIDS-modellen er udviklet, så man kan arbejde med børnenes muligheder for udvikling indenfor specifikke områder. Af samme årsag har den yderste ring hovedvægt – både i materialet, i tilsynsprocessen og i denne rapport.

Denne undersøgelse omhandler den pædagogiske kvalitet på følgende områder:

Den yderste ring

- 1. Fysiske omgivelser:** Rum og indretning skal understøtte gode lege- og læringsoplevelser, og rummene skal afspejle de pædagogiske mål.
- 2. Relationer:** Mulighederne for gode interaktioner mellem barn-barn og barn-voksen, herunder kvaliteten i omsorgen for barnet og den kommunikative udveksling mellem barn-voksen.
- 3. Leg og aktivitet:** Mulighederne for forskellige lege og aktiviteter for forskellige aldersgrupper samt vekselvirkningen mellem børnenes erfaringer med barn-barn-lege og lege, hvor den voksne deltager.

Den inderste ring

- 4. Socio-emotionel udvikling:** Rammerne for udvikling af børnenes kognitive, sociale og selvregulerende kompetencer – de følelsesmæssige udviklingsaspekter.
- 5. Demokrati og deltagelse:** Børnenes muligheder for at udtrykke egne synspunkter og for at udvikle en demokratisk forståelse.

Kvalitetsvurdering og scoring

KIDS-undersøgelsen består af adskillige udsagn fordelt på flere udviklingsområder. Hvert udsagn tildeles en score fra 1-5, hvor 5 er den højeste score og er udtryk for en absolut og ideel tilstand. De samlede scorer for hvert udviklingsområde omregnes til procent og benyttes til at give en kvalitetsvurdering, som følger intervallerne i nedenstående skema.

Procentvis score	Vurdering - Farvekode
100% eller over 87,5%	Fremragende kvalitet
87,5% eller over 62,5%	God kvalitet
62,5% eller over 37,5%	Tilstrækkelig kvalitet
37,5% eller over 12,5%	Utilstrækkelig kvalitet
12,5% eller mindre	Ring kvalitet

Vejledende retningslinjer for scoren

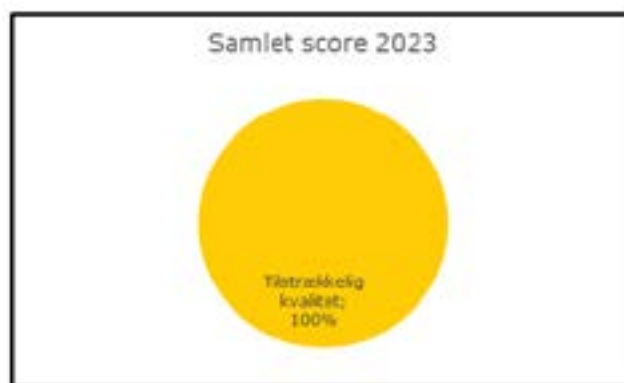
Herunder ses vejledende retningslinjer for, hvordan du vurderer institutionens kvalitet, ud fra procentvise socer

Undersøgelsens samlede resultater

I det følgende gives et overblik over KIDS-undersøgelsens resultater. Som det fremgår af figur 1a, viser undersøgelsen, at det område, hvor privatinstitutionerne i gennemsnit har den højeste score er under Relationer, mens det område, der i gennemsnit har den laveste score, er Leg og Aktivitet. Samlet set fremgår det, at de gennemsnitlige scorer placerer sig inden for intervallet 37,5-62,6 %, som indikerer, at privatinstitutionerne i et overordnet perspektiv har tilstrækkelig kvalitet (Figur 1b) Der er dermed ingen daginstitutioner, der samlet set vurderes med "ringe kvalitet", "utilstrækkelig kvalitet", "god kvalitet" eller "fremragende kvalitet".

Figur 1a. Søjlediagrammet viser, hvordan daginstitutionerne i gennemsnit scorer på de fem KIDS-områder. Scorerne er anført som procent af maksimal score.

Figur 1b. Cirkeldiagrammet viser kvaliteten i privatinstitutionerne inden for det samlede område. Det er angivet i procent, hvor stor andel af institutionerne, der placerer sig i en given kvalitetskategori.

Bag gennemsnitsbetragtningen findes variationer, som tydeliggøres i cirkeldiagrammerne og beskrivelserne i det følgende. Inden for hver enkelt institution er der også forskel på, hvad der får den enkelte institution til samlet set at have "tilstrækkelig kvalitet". For nogle daginstitutioner gælder det fx at den fysiske indretning trækker kvaliteten op, hvor det hos andre er området relationer. Det er derfor vigtigt at understrege, at et gennemsnit ikke kan stå alene. Gennemsnittet kan dog give beslutningstagerne et billede af den samlede kvalitet og kan pege på de generelle mønstre og indsatsområder, der kan arbejdes videre med over en bred kam.

For at ressourcer og indsatser skal give reel udvikling, er det dog nødvendigt, at nuancerne i de enkelte evalueringer medtages. Det er også vigtigt at være opmærksom på, at vurderingen af, hvor der konkret skal sættes ind for at højne kvaliteten, samtidig må bero på en faglig vurdering af den enkelte daginstitution – i samarbejde med denne. Kommer indsatsen på denne måde både til at dække bredt og lokalt vurderes det, at der er størst mulighed for reelle forbedringer af den pædagogiske kvalitet i de seks privatinstitutioner.

Udviklingsområderne

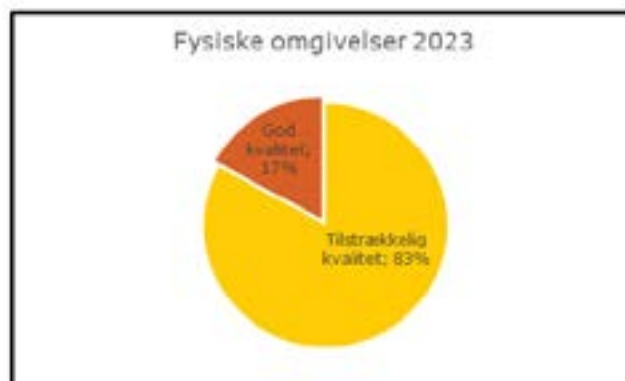
I det følgende gennemgås resultaterne for de fem udviklingsområder individuelt. Først præsenteres områderne i den yderste ring, som afspejler det, som forskning viser er de vigtigste og mest grundlæggende kontekster for et barns udvikling og dermed for den pædagogiske kvalitet: relationer, fysiske omgivelser og lege- og aktivitetsmuligheder. Dernæst udfoldes de to udvalgte områder i den inderste ring, som har betydning for børns socio-emotionelle udvikling samt mulighed for deltagelse og indflydelse på dagligdagen.

Hvert afsnit indledes med en kort tekstboks, der introducerer området, samt hvorfor området er betydningsfuldt for barnets udvikling. Hernæst præsenteres et cirkeldiagram, der viser kvaliteten i de privatinstitutioner på det givne område. I forlængelse heraf gives en samlet vurdering af kvaliteten inden for området, hvor de kvalitative observationer inddrages. Afslutningsvist fremsættes anbefalinger til fremtidige indsatsområder.

1. Fysiske omgivelser

Indretningen af de fysiske omgivelser – inde og ude – har stor betydning for børnenes muligheder for erfaringsdannelse og for daginstitutionens sociale liv og dermed for børnenes udvikling og læring.

Barnet er i en periode, hvor erfaringer og læring sker gennem det at undersøge og gå på opdagelse. Barnets hele færden i institutionen danner grundlag for erfaringsdannelse. Rummene skal danne ramme og invitere til gode læringsoplevelser. En forudsætning for, at det lykkes, er, at rum og indretning indgår som væsentlige elementer i de pædagogiske overvejelser og valg.

Figur 2. Cirkeldiagrammet viser kvaliteten i privatinstitutionerne inden for området Fysiske omgivelser. Det er angivet i procent, hvor stor andel af institutionerne, der placerer sig i en given kvalitetskategori.

Det samlede resultat vedrørende det fysiske læringsmiljø inde og ude peger på, at 83 % af de privatinstitutioner er af tilstrækkelig kvalitet. Resten er af god kvalitet. Der er dog stor variation indenfor de enkelte items – både mellem institutionerne og mellem rummene indenfor den enkelte institution.

Samlet vurdering af kvaliteten – indendørs

Samlet set er der generelt opmærksomhed på en god fordeling af voksne og børn i rummene, dog med undtagelse af mange måltider, hvor mange børn spiser i samme rum. Når der er en god fordeling, betyder det mindre støj og flere muligheder for leg og interaktioner mellem voksen-barn og barn-barn i mindre grupper.

I de fleste institutioner er meget legetøj og materialer er tilgængeligt for børnene. Dog skal aktiviteter skal stilles frem for børnene, da der ikke er tilgængelige værksteder. Der er nogle steder skabt rum i rummet med fx reoler, men borde fylder generelt meget i fællesrummene i forhold til at kunne skabe plads til flere lege- og aktivitetsområder. I mange institutioner er man på vej med arbejdet med tydelighed, tilgængelighed og tematiserede legeområder (fx konstruktionshjørner, dukkekroge), men i mange institutioner fremstår flere områder eller hele rum utydelige/tomme. Ikke alle daginstitutioner har fx et motorik-rum med mulighed for høj aktivitet. Det betyder, at børnene fx må udenfor eller i hallen for at kunne have høj aktivitet. Der er desuden få huler/gemmesteder, hvor børnene kan trække sig.

For de daginstitutioner, der træder ud med højest kvalitet på området, gælder det særligt, at der er indrettet med blik for både at skabe et sprogstimulerende miljø (med billeder, spil, bøger o.s.v.), tilgængelighed (hvor børnene selv kan tilgå materialer

Anbefalinger

Med henblik på at højne kvaliteten anbefales det særligt, at have fokus på børnenes mulighed for leg og fordybelse ved at arbejde med og have pædagogisk opmærksomhed på brug af rummene. Her anbefales det generelt, at personalet i højere grad fordeler sig og skaber små grupper – også til måltider. Herunder bør alle institutioner overveje, hvordan huset kan åbnes mere (så mulighederne inde også kan bruges fx ved middagstid). Med denne justering kan det i højere grad sikres, at støj- og konfliktniveauet sænkes og at børnene får mulighed for længerevarende lege.

I forhold til den fysiske indretning anbefales det, at der skabes mere tydelighed og tematisering i legeområderne/rummene – med tilstrækkeligt legetøj og materialer (til at komme i gang med og vedligeholde en god leg). Med afsæt i kreativitet og nysgerrighed vil kvaliteten kunne højnes betydeligt med enkelte forandringer i de eksisterende rum. Selv om rammerne for det fysiske miljø kan synes "låst" af vægge og mure, anbefales det, at man i de enkelte daginstitutioner går rummene igennem og ser på, hvad der kan lade sig gøre inden for rammerne: Hvordan kan væggene og gulvet fx bruges i indretningen? Hvor kan der skabes flere rum i rummene? Hvor kan der være relevant legetøj og materialer?

I enkelte daginstitutioner (hvor der er ganske få rum til rådighed) anbefales det herudover, at der bygges mindre rum i rummet (med vægge/mure) for at imødekomme børn og voksnes behov for "legero" og kontakt. Herudover anbefales det, at ledelse og personale observerer og spørger børnene, søger inspiration og finder ud af hvad rummene skal kunne. Spørg: "Er det tydeligt for et barn, hvad man skal/kan i de forskellige områder/rum?".

Samlet vurdering af kvaliteten – udendørs

Det fremhæves, at legepladserne i privatinstitutionerne overvejende har en størrelse, der passer godt til det antal børn, der er på legepladsen, samt at vuggestuer og børnehaver har deres egen legeplads. Børnehavernes legepladser er generelt af højere kvalitet end vuggestuernes (disse fremstår mere tomme/utydelige). For alle privatinstitutioner gælder det, at der er flest steder, hvor børnene kan være aktive, med gode muligheder for at bruge kroppen og tydelige legeområder til grovmotoriske lege (fx klatretårne, cykelbaner).

Der er også nogle steder, hvor børnene kan finde ro (fx skure, huler, hængekøjer) men dette i mindre grad. Få legepladser giver børnene mulighed for mere rolige legeformer og finmotoriske aktiviteter med tilhørende materialer i form af rollelege og konstruktionslege m.m. Flere steder er godt på vej med tematisering af legeområder, men ikke tilstrækkeligt til at børnenes inspireres til fordybet leg. Et eksempel kunne fx være et legehus, der nok har understøttende billeder, men er helt tomt for tilgængelige understøttende materialer og legetøj.

Enkelte institutioner har indrettede steder til finmotoriske aktiviteter (fx udendørs værksteder), men de fleste steder ses ikke fx tegneredskaber, bøger eller lignende. Derudover observeres der generelt ikke steder, hvor børnene kan putte sig og finde ro i en favn – fx i et tørt og blødt område, der kalder på tæt kontakt og fx aktiviteter som højtlesning. Det kan være en udfordring for de børn, som er på kanten af fællesskabet eller har behov for en favn og måske en bog udenfor.

Anbefalinger

Med henblik på at højne kvaliteten anbefales det særligt at arbejde med at indrette hyggelige og stimulerende områder med tilgængelige materialer, fx sprogstimulerende materialer som bøger og spil, hvor de lidt trætte børn kan finde ro og en voksen favn. Derudover anbefales det at skabe områder med plads til finmotoriske og værkstedslignende aktiviteter – fx under halvtage eller skure.

Herudover bør der i alle daginstitutionerne arbejdes med, hvordan der kan skabes flere tematiserede legeområder med aldersrelevante materialer, der kan understøtte flere legeformer, herunder også rollelege og konstruktionslege. Ved at udnytte både halvtage, legehuse, bålhuse og skure kan der skabes plads til (traditionelle) indendørsmaterialer som fx figurer, perler, biler, musik, dukker og tegneredskaber, som så kan blive tilgængelige for børnene på linje med andet udendørslegetøj som fx sandkasseting. Børn bør derudover have adgang til bøger over hele dagen.

2. Relationer

Relationer mellem barnet og de omgivende voksne samt relationen børn imellem har grundlæggende betydning for barnets udvikling.

Det gælder fx for barnets følelsesmæssige og sociale udvikling, dets kognitive udvikling, dets sproglige udvikling og dets selvudvikling. En udviklingsfremmende relation mellem pædagoger og børnene og gode relationer børnene imellem, er væsentlige indikatorer på god pædagogisk kvalitet.

Figur 3. Cirkeldiagrammet viser kvaliteten i privatinstitutionerne inden for området Relationer. Det er angivet i procent, hvor stor andel af daginstitutionerne der placerer sig i en given kvalitetskategori.

Samlet vurdering af kvaliteten – relationer Barn-voksen-relationen

Den gennemsnitlige score for området "relationer" trækkes generelt op af udsagn vedrørende barn-voksen-relationen (med variation mellem institutionerne). Det betyder, at børnene oftest observeres at være trygge ved de voksne. Størstedelen af personalet fremstår som positive, venlige og omsorgsfulde voksne, der vil noget for og med børnene. Mange voksne kender børnene som individer. Dette observeres mest under fx spisning, hvor dialogen prioriteres, eller når de voksne leger med børnene – siddende på gulvet. Det er her, at børnenes tale får mest plads, at de voksne viser sig interesserede, taler mere med børnene og har et justeret kropssprog.

Det er sjældent, at børnene i privatinstitutionerne oplever skældud. Der observeres dog – inden for de forskellige daginstitutioner og områder – store forskelle i forhold til relationer. Daginstitutionerne med lavest kvalitet er kendetegnet ved oftere at have en underkendende tilgang til børnenes perspektiver i form af, at der ikke sættes ord på, følges op eller spørges ind til barnets oplevelse. Det kan også være underkendelse af barnets perspektiv i form af, at der ikke lyttes til barnet, og at der reageres med regulering og/eller irettesættelse, fx som "schh" eller "sid stille".

Dette observeres oftest i forbindelse med "skal"-ting og i forhold til at opretholde strukturerne, reglerne og rutinerne i huset – samt i de tilfælde, hvor aktiviteten får hovedfokus og overskygger børnenes perspektiv/arbejdet med at se hvert enkelt barn. Det betyder, at selv om de voksne er velmenende og engagerede i arbejdet, kommer de til at overhøre børnenes perspektiver og signaler i for søget på at få dagen til "at glide", give børnene det "rigtige voksensvar" eller i snakken om, "hvad vi skal bagefter". Ofte kan der her observeres variation mellem de enkelte personaler.

I de institutioner, der har højest kvalitet her, kan det observeres, at de voksne oftere justerer sig efter børnene, taler med (og tager uopfordret kontakt til børnene). Det er også særligt her, der observeres kropskontakt, samtaler over flere led (turtagning), ansigt-til-ansigt-kontakt og aktiv lytning.

Støtte til børnenes indbyrdes relationer og venskaber

Udsagnene indenfor de voksnes støtte til børnenes indbyrdes relationer er de udsagn, der scorer lavest inden for området. Her menes der specifikt arbejdet med/opmærksomhed på og prioritering af at hjælpe børnene til inddragelse, med at indgå i sociale samspil og ikke mindst med konfliktløsning.

Generelt observeres der ikke meget fokus på børnefællesskabet. Børnene er ofte orienterede mod de voksne i aktiviteter eller også leger de i egne små fællesskaber. Selvom mange voksne er opmærksomme på at fordele sig, er der børn, der går 'under radaren' - fx på legepladsen. De kunne bruge hjælp til at blive sat i spil overfor de andre børn, gives plads til at byde ind med egne perspektiver (fx under måltider) eller få inspiration fra en voksen til at komme ind i en meningsfuld leg eller aktivitet med de andre børn. Det samme gælder i konflikter, hvor flere børn kunne bruge en voksen, som kunne håndtere konflikten anerkendende, engagere sig i børnenes leg på deres præmisser og hjælpe dem videre.

Den højeste kvalitet observeres de steder, hvor der er et skarpt fokus på fordelingen af børn og voksne (i små grupper), hvor der i strukturen er plads til at følge børnenes spor, hvor der sættes lege i gang og hvor de voksne ikke kun er bundet af aktiviteter. Her igangsætter nogle voksne inkluderende lege og aktiviteter, mens andre selv deltager i legen - og samtidig er opmærksomme på at hjælpe de børn, som bevæger sig på kanten af fællesskabet og har svært ved at komme ind i en leg.

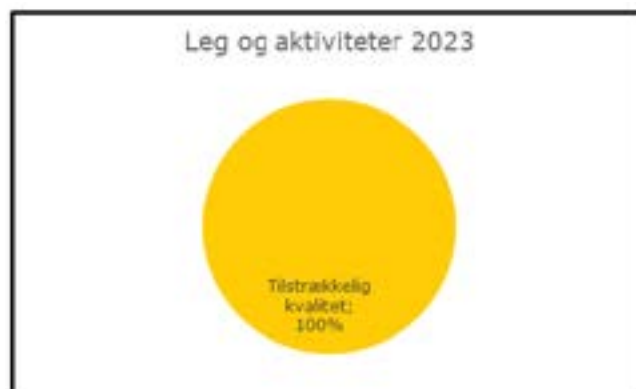
Anbefalinger

I de daginstitutioner, hvor kvaliteten vurderes som tilstrækkelig anbefales det, at området prioriteres i personalegruppen. Ved at arbejde ud fra et fælles sprog kan de voksne med afsæt i en fælles faglighed og et fælles sprog prioritere - og bevidst arbejde med - at skabe mere kontakt og arbejde anerkendende - både i aktiviteter, i leg og i hverdagsrutinen. Her anbefales det, at personalegruppen arbejder med at sætte kerneopgaven og relationsarbejdet i centrum ved at have fælles refleksioner over struktur og regler. Det anbefales samtidig, at personalegruppen arbejder med at tilegne sig udviklingspsykologisk viden om børns udvikling og læring med henblik på at arbejde med eget børnesyn. Med en fælles faglighed på området øges muligheden for, at der i praksis fx kan observeres flere dialoger (med turtagning), mere ansigt-til-ansigt kontakt og større anerkendelse (sensitivitet, bekræftelse og respons).

I daginstitutioner med god kvalitet observeres meget af det ovenstående allerede. Her anbefales det at fortsætte og udvide det eksisterende og samtidig retter fokus på børnefællesskabet gennem lege og aktiviteter (se næste afsnit). Her bør der arbejdes fagligt og anerkendende med børnenes konflikter og generelt skabe plads til at børnene i højere grad kan få blik for hinanden. Fx i forhold til at sætte ord på børnenes følelser/oplevelser overfor hinanden.

3. Leg og aktivitet

For at kunne udvikle sig har børnene brug for at lege med andre børn og for at blive mødt af nærværende voksne. Der skal være tilbud om aktiviteter og gode legemuligheder. Noget at være sammen om i et fælles tredje. Børn lærer og udvikler sig gennem leg med hinanden og gennem aktiviteter, der tager udgangspunkt i barnets interesser, alder og udvikling sammen med andre børn og med voksne. Hvordan voksne kommunikerer og interagerer med børn i samspil fra den helt tidlige barndom med de fysiske læringsmiljøer (bøger, legesager), er essentielt for børns læring og udvikling. Der skal derfor være tilbud om aktiviteter og gode legemuligheder i institutionerne.

Figur 4. Cirkeldiagrammet viser kvaliteten i daginstitutionerne inden for området Leg og aktivitet. Det er angivet i procent, hvor stor andel af daginstitutionerne, der placerer sig i en given kvalitetskategori.

Samlet vurdering af kvaliteten – leg og aktivitet

Området Leg og aktivitet dækker både over børnenes egne lege og aktiviteter – samt vokseninitieret leg og aktiviteter. At finde balancen mellem disse to kræver en opmærksomhed på at følge børnenes spor og samtidig tilbyde børnene udviklingsfremmende lege og aktiviteter. Alle privatinstitutionerne placerer sig indenfor tilstrækkelig kvalitet her og viser sig dermed som det område med lavest score i den yderste ring i KIDS.

Børneinitieret leg og aktiviteter

Under dette område kan det samlet set konkluderes, at det får stor betydning for scoren, hvor meget plads de voksne giver til børnenes egne initiativer, perspektiver og frie leg. I daginstitutioner med lavest kvalitet er det i større eller mindre grad mest om morgenen eller på legepladsen, at der observeres længerevarende lege, der dog afbrydes af oprydning, måltider eller samling. Når struktur og vokseninitierede aktiviteter tager pladsen fra børnenes længerevarende lege, daler scoren. Derudover er det kendetegnende de fleste steder, at legen mest er ”fri leg” uden megen voksenstøtte, hvilket får betydning for de børn, der endnu ikke har udviklet stærke legekompetencer og –strategier for at komme ind i og vedligeholde en leg.

I daginstitutioner med god kvalitet observeres der en løsere struktur med høj faglighed, hvor der oftere gives plads til børnenes fordybelse og egen leg over hele dagen. Denne måde at indrette dagen på giver mere plads til, at de voksne selv deltager i børnenes leg (fx på gulvet sammen med børnene), og herigennem kan de igangsætte, støtte, vedligeholde og beskytte børnenes leg.

Vokseninitieret leg og aktiviteter

Generelt observeres det i næsten alle privatinstitutionerne, at de voksne gerne vil arbejdet – og gerne vil gøre det godt ved at igangsætte forskellige aktiviteter. Når kvaliteten nogle steder daler på dette område, kan det have flere årsager. Nogle steder skyldes det, at der sættes meget få ting i gang over dagen for og med børnene – fx på en legeplads, hvor de voksne mest positionerer sig som ”gårdvagter”. Omvendt kan scoren også dale, hvis dagens struktur mest planlægges på de voksnes præmisser. I disse tilfælde er der færre muligheder for, at børnene selv kan vælge, hvad de vil deltage i, da dette er forudbestemt af de voksne. Børnenes engagement er lavest, der hvor deres egne stemmer og perspektiver ikke inddrages. Derudover har det betydning for resultatet, at voksne flere steder orienterer sig efter regler, rutiner og ”skal”-ting (toiletbesøg, måltider, voksenstyrede aktiviteter, om børnene skal være ude eller inde).

Begge dele tager pladsen fra bl.a. relationsarbejdet og legen. Det kan således blive sværere at få øje på de børn, der ikke af sig selv opsøger aktiviteter eller voksenkontakt. Det samme gælder konflikter mellem børnene.

I de daginstitutioner af højest kvalitet indenfor området er det kendetegnende, at de voksne dels planlægger dagen med meningsfulde aktiviteter og samtidig giver plads til børnenes lyst, engagement og frihed til at vælge til og fra. Det gælder også i forhold til hverdagsstrukturen. Når dagen ikke kun handler om måltider, toiletbesøg og vokseninitierede aktiviteter, er der plads til børnenes leg og egne initiativer.

Anbefalinger

For at højne kvaliteten anbefales det at der arbejdes med åbenhed over for børnenes perspektiver i de planlagte aktiviteter og i dagens struktur, så der over hele dagen er frihed til at kunne lege – til at være barn. Her anbefales det at se nærmere på organiseringen, den daglige struktur samt regler og rutiner for at undersøge, om der kan skabes mere fleksibilitet, så legen og børneperspektivet i højere grad kan imødekommes. På den måde bliver der både mulighed for leg med vokseninddragelse og børnenes egen leg – sideløbende med igangsatte aktiviteter, som børnene kan gå til og fra.

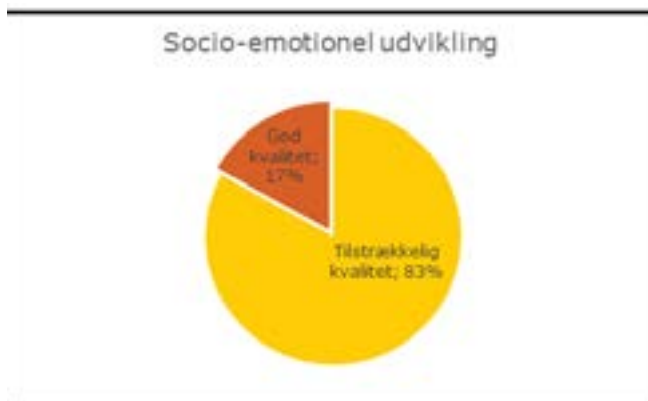
En større opmærksomhed på børnenes perspektiv i aktiviteter og i leg kan afstedkomme et højere engagement hos børnene og give mere plads til kontakt og dialog. Deltager de voksne derudover ofte i børnenes egne lege, højnes kvaliteten yderligere. Her kan man arbejde mod at skabe mere fordybelse hos børnene ved at lade de voksne fordele sig og have fokus på små, valgfrie grupper samt understøtte legen og børnefællesskabet endnu mere igennem voksnes positioner i legen (foran, bagved og ved siden af legen).

I de daginstitutioner, hvor kvaliteten er lavest på området, anbefales det, at der tænkes bredere i forhold til legeformer: rollelege, regellege, konstruktionslege, fantasilege og fysisk udfordrende lege. Der bør være tid og plads til børnenes længerevarende lege og til at hjælpe dem i gang i de forskellige legeområder. De voksne bør også være mere aktive i forhold til at facilitere og udfordre legen, hvis der er behov for det, fx i forhold til at støtte børn, der har svært ved at lege eller ofte kommer i konflikt.

I de vokseninitierede aktiviteter anbefales det, at det pædagogiske personale arbejder på at observere, hvornår børnene finder aktiviteterne meningsfulde. Det samme gælder reglerne vedrørende aktiviteterne og hverdagsrutinerne, fx omkring måltidet. Der kan med fordel stilles spørgsmål til egen praksis: Hvor kan børnene få mere valgfrihed, fx i forhold til, hvor de vil sidde, om de vil være inde eller ude, eller hvornår de vil spise? Hvordan kan vi igennem dagen skabe mindre grupper, så der bliver flere muligheder for fordybelse og udviklingsstøttende samspil?

4. Socio-emotionel udvikling

Social udvikling indebærer, at børn tilegner sig sociale og kulturelle færdigheder samt måder at handle og relatere til andre mennesker på. Børns evne til at kunne udvise næstekærlighed (det at kunne sætte sig i andres sted og handle derefter) stiger i takt med barnets evne til at genkende sig selv som sig selv. De børn, der således tidligst udvikler evnen til selvbevidsthed (at vide, hvem man er som person), er også de børn, der tidligst udviser social adfærd over for andre mennesker.

Figur 5. Cirkeldiagrammet viser kvaliteten i privatinstitutionerne inden for området Socioemotional udvikling. Det er angivet i procent, hvor stor andel af privatinstitutionerne, der placerer sig i en given kvalitetskategori.

Samlet vurdering af kvalitet

Resultatet under dette område peger både på forskellige institutioner i mellem, men også på forskelle mellem de voksne i de enkelte institutioner. Det gælder for de fleste institutioner, at de voksne overordnet set er venlige og til rådighed med trøst, når børnene har brug for det. Alligevel er der forskel på i hvor høj grad børnenes følelser imødekommes.

De daginstitutioner, der vurderes at have lavest kvalitet på dette område, har udfordringer i forhold til dels at opfange børnenes signaler og udtryk, og dels i forhold til at afstemme børnenes følelsesmæssigt og respondere på en anerkendende måde. Her kan udfordringen for nogens vedkomme bunde i manglende faglighed på området (fx uuddannet personale) og for andre vurderes det, at det er dagsstrukturen og dagens skal-ting, der spænder ben for, at pædagogikken kan udfolde sig - fx i forhold til at blive i følelsen sammen med barnet (uden fx at aflede) og i forhold til at sætte ord på barnets følelser, også i konfliktsituationer børnene imellem.

For de institutioner der placerer sig højest observeres det, at de voksne i højere grad prioriterer interaktionen med hvert enkelt barn. Her observeres de voksne oftere som kærlige, omsorgsfulde, kommunikerende og imødekommende over for børnene. I samspillet lægger de også oftere vægt på ansigt-til-ansigt-kontakt og dialog og har generelt en mere anerkendende tilgang. Her fremhæves det således særligt positivt, når de voksne lægger vægt på og prioriterer en indlevende kontakt samt sætter ord på følelser og oplevelser. Her kommunikerer de oftere om børnenes liv, der siges navne og der tales om, hvilke følelser, intentioner og udtryk mennesker kan have. Fx i garderoben eller til måltider.

Anbefalinger

Det er i den trygge relation til barnets voksne, at frøene sås i forhold til at udvikle empati, evnen til mentalisering og det er herudfra det gode børnefællesskab vokser. Der kan derfor med fordel arbejdes på at give børnene endnu flere muligheder for og mere plads til dialog, interaktioner og udviklingsstøttende kontakt med voksne over hele dagen.

Dette gøres bl.a. igennem at tilstræbe turtagninger i samtale og at sætte flere ord på børnenes følelser og oplevelser. Det anbefales herunder, at der bruges flere anledninger (fx lege- og konfliktsituationer) til at understøtte børnefællesskabet ved at hjælpe børnene med at forstå sig selv og hinanden (ved at sætte ord på hinandens følelser og oplevelser og hjælp dem ind i en god leg eller aktivitet med hinanden).

5. Demokrati og deltagelse

Muligheden for selv at være aktiv og selv at skabe mening i en aktivitet bliver en vigtig erfaring. Indflydelse er ikke et individuelt anliggende. Det skal anskues i en solidarisk forbindelse med fællesskabet, hvor pædagogiske intentioner balanceres med børnenes perspektiv og engagement.

Figur 6. Cirkeldiagrammet viser kvaliteten i privatinstitutionerne inden for området Demokrati og deltagelse. Det er angivet i procent, hvor stor andel af de institutioner, der placerer sig i en given kvalitetskategori.

Samlet vurdering af kvalitet

Under dette område vurderes 83 % af daginstitutionerne at have tilstrækkelig kvalitet og 17 % at have god kvalitet. Fælles for langt de fleste gælder det indenfor dette område, at børnenes indflydelse mest observeres i det små hvad angår de tidspunkter der er meget voksenstyrede – dvs. når de voksne har bestemt, hvad der skal ske (fx måltider). Her er det mest de voksne, der koordinerer og bestemmer, hvad børnene må og skal (spise, gå fra bordet, ind eller ud osv). Særligt når mange børn og voksne er i samme rum og skal det samme på samme tid (måltider) kan der i større eller mindre grad observeres en 'undervisningstone' med hovedfokus på, hvad "man" gør og skal". Der, hvor daginstitutionerne især adskiller sig, er i forhold til, om børnene har indflydelse på deres egen dagligdag – fx i forhold til at blive lyttet til i aktiviteterne, om de selv kan vælge til eller fra, selv er med til at bestemme indholdet af fælles aktiviteter, og hvor de vil være. For næsten alle daginstitutioner gælder det fx at de ikke selv kan vælge, om de vil være inde eller ude, og/eller om fleksibilitet i forhold til måltider og rutiner.

Det der kendetegner de institutioner der scorer højest, er der, hvor de voksne er nysgerrige og spørgende ift. børnenes perspektiver i fx samtaler til frokost eller om eftermiddagen, hvor de voksne

fordeler sig inde og ude og følger børnenes spor. Det er også her, fx aktiviteter er tilrettelagt mere fleksibelt, så børnene kan gå til eller fra, hvilket øger muligheden for at arbejde med børnene ud fra deres motivation og indenfor nærmeste udviklingszone.

Anbefalinger

Det anbefales at alle institutioner (i større eller mindre grad) er opmærksomme på børneperspektivet og arbejder med at inddrage dette, så børnene gives flere indflydelsesmuligheder (jævnt over hele dagen). Her menes både i forhold til hverdagens rutiner/regler og større åbenhed i forhold til at lade børnene være både inde og ude over dagen. På den måde kan der fx skabes mere plads til de fordybde lege. Derudover anbefales det at der i voksen-barn samspillene fokuseres mere på at lytte til børnenes perspektiver. Ved at følge deres spor og ideer – både i tale, leg og aktiviteter – får de flere muligheder for at byde ind med det de er optagede af.

Afrunding

Denne rapport har redegjort for både styrker og udviklingsmuligheder i privatinstitutionerne i Vesthimmerlands Kommunes på baggrund af syv timers observation og en faglig vurdering af hver institution. Resultaterne skal give afsæt til overvejelser omkring, hvilke områder der skal prioriteres og arbejdes særligt med i den kommende tid. Naturligvis anbefales det, at det gode arbejde, som allerede udføres, fortsættes, da det allerede er med til at højne den pædagogiske kvalitet. Samtidig skal det understreges, at der på flere områder er god plads til udvikling og forbedring. Her er det nødvendigt, at der skabes en fokuseret indsats med henblik på at skabe konkrete forbedringer i praksis for børnene. Indsatsen og støtten i forhold til at højne den pædagogiske kvalitet på udviklingsområderne vurderes at hvile på to ben:

1. Lokale indsatser

Det skal naturligvis understreges, at hver enkel daginstitution er unik – med unikke voksne og børn samt unikke kulturer, praksisser, problemstillinger og muligheder. Nogle steder vil der derfor peges på en meget specifik og lokal indsats i den enkelte daginstitution. Her anbefales det, at ledelsen og personalet i samarbejde (evt. med hjælp og støtte udefra) dykker ned i de enkelte områder og gennem faglige refleksioner og beslutninger arbejder med, hvad der skal bevares af det nuværende, og hvad der skal ændres. På den baggrund bør der udarbejdes en handleplan for de enkelte områder: Hvordan og hvornår man vil arbejde med punkterne – samt

hvordan og hvornår indsatsen skal evalueres. Netop dette "ben" er blevet vendt under de individuelle feedback-møder med ledelsen – og er afspejlet i de individuelle rapporter, som ligger på daginstitutionernes hjemmesider. Derudover anbefales det, at institutionerne inddrager og informerer forældrene i evalueringen og involverer dem i arbejdet med de udvalgte opmærksomhedspunkter. Naturligvis anbefales det også, at børnenes perspektiver på deres levede dagligdag medtages, så deres stemme også inddrages, når der arbejdes med at højne kvaliteten for alle børn i privatinstitutionerne.

Anbefalinger

Med afsæt i rapportens konklusioner peges der i det følgende på de områder, som det anbefales at prioritere og arbejde med fremover. Områderne er fremlagt i anbefalet prioriteret rækkefølge. De områder der vurderes størst behov for kvalitetsløft (som den samlede KIDS undersøgelsen også viser) er fremlagt først.

1. Leg og aktivitet

Det anbefales, at der kommer et øget fokus på at skabe balance mellem børnenes leg, de vokseninitierede aktiviteter og de voksnes deltagelse i børnenes leg og aktiviteter. Herunder anbefales det særligt at arbejde med åbenhed over for børnenes perspektiver/initiater og følge deres spor – fx i leg. Herunder er det vigtigt at have fokus på fordybelse (dvs. længerevarende lege uden afbrydelser).

Der kan her dykkes ned i daginstitutionens organisering, den daglige struktur samt regler og rutiner for at undersøge, om der kan skabes mere fleksibilitet, så legen kan beskyttes og børneperspektivet i højere grad kan imødekommes. Desuden anbefales det, at der tænkes bredere i legeformer: rollelege, regellege, konstruktionslege, fantasilege og fysisk udfordrende lege. Der bør skabes tid og plads til børnenes længerevarende lege og til at hjælpe dem i gang i de forskellige legeområder. De voksne bør også være mere aktive i forhold til at facilitere og udfordre legen for at understøtte børnefællesskabet – også for de børn, der bevæger sig på kanten af fællesskabet og har svært ved at komme ind i en god leg med andre. Her menes der særligt tiden på legepladsen.

2. Demokrati og deltagelse

I forlængelse af det forrige, anbefales det at have en høj opmærksomhed på børneperspektivet ved at inddrage dette og give børnene flere indflydelsesmuligheder (jævnt over hele dagen) – både i forhold til hverdagens rutiner, regler, i leg og aktiviteter, på at være ude eller inde (særligt over middag) og i

samtaler med børnene.

3. Relationer

Under relationer anbefales det, at der over dagen arbejdes med en højere prioritering af samspil mellem barn-voksen (herunder flere dialoger (med turtagning), ansigt-til-ansigt kontakt og anerkendelse (sensitivitet, bekræftelse og respons). Ved at arbejde ud fra et fælles, fagligt sprog (hvor kerneopgaven og relationsarbejdet sættes i centrum, frem for dagens skal-ting) kan de voksne i højere grad sætte hovedfokus på de udviklingsstøttende samspil med de enkelte børn – både i aktiviteter, i leg og i hverdagsrutinen (fx under måltider). Dette kan blandt andet udvikles gennem fælles refleksioner i forhold til begreber som tilknytning og anerkendelse samt diskutere dagens struktur og regler.

Herudover anbefales det særligt, at der fokuseres på børnefællesskabet ved at sætte børnene i spil overfor hinanden, inddrage dem og hjælpe dem med at få øje på hinanden – både i samtale, konflikter, lege og aktiviteter. Særligt i forhold til de børn, der ikke er så deltagende i løbet af dagen.

4. Fysiske omgivelser

For at skærme og understøtte børnenes leg yderligere, vurderes det at børnenes leg og fordybelse ville have gavn af et fokus på dette område. Både ved at lave tilgængelige værksteder, indrette med sprog- og sansestimulerende materialer og særligt ved at skabe mere tydelighed og tematisering i legeområderne/rummene, så børnene kan komme i gang med og vedligeholde en god leg. Det vil sige områder, der er: afgrænsede, alderssvarende og varierede med tilstrækkeligt relevant og tilgængeligt legetøj/materialer, der lægger op til specifikke legeformer, fx butik). Det anbefales også at der fokuseres på muligheden for både høj og lav aktivitet. Flere steder kunne bruge mindre rum i rummet (med vægge/mure) for at imødekomme børn og voksnes behov for "legero" og kontakt.

Derudover anbefales det, at der er pædagogisk opmærksomhed på brugen af rummene/huset på tværs, så husets ressourcer udnyttes. Med en god fordeling og små grupper kan det i højere grad sikres, at børnene både har fred til længerevarende lege og mulighed for at indgå i positive samspil med både børn og voksne. Fx ved at undgå at samle mange børn på lidt plads, men i stedet fordele sig i hele huset over dagen. Både til måltider og over middag, så mulighederne indenfor også kan bruges ved middagstid.

5. Socio-emotionel udvikling

Det anbefales, at der arbejdes mere på at give børnene endnu flere muligheder for dialog, interaktioner og kontakt - herunder at sætte ord på børnenes følelser og oplevelser - fx under måltider og i aktiviteter. Det gælder også i konfliktsituationer, hvor børnene har brug for en voksen, der hjælper dem med at forstå sig selv og hinanden ved at sætte ord på deres følelser og oplevelser.

**Vesthimmerlands
Kommune**

Vesthimmerlands Kommune
Vestre Boulevard 7
9600 Aars
CVR: 29 18 94 71

Tlf.: 9966 7000
E-mail: post@vesthimmerland.dk

www.vesthimmerland.dk